

Tézisek

Zachar Péter Krisztián

**Bécs versus Buda-Pest.
Az 1848 őszi nyílt dinasztikus ellenforradalmi fordulat
politikai-katonai háttere (október 4. – december 16.)**

című Ph.D. disszertációjához

Budapest, 2005

Tézisek

Zachar Péter Krisztián

**Bécs versus Buda-Pest.
Az 1848 őszi nyílt dinasztikus ellenforradalmi fordulat
politikai-katonai háttere (október 4. – december 16.)**

című Ph.D. disszertációjához

Budapest, 2005

I. A kutatás célja, historiográfiai előzményei

Diszertáción a magyar-osztrák közös történelem egyik meghatározó korszakával, az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc történetével foglalkozik. Hermann Róbert témavezetésével elsősorban azt vizsgálom, miként szervezték meg a politikai és katonai ellenforradalom két nagy központjából, az Alarcóban tartózkodó császári udvartárs köréből (kamarilla) és az októberi forradalom után megregulázott császárvárosból, Bécsből a Magyar Szent Korona forradalmi vezetése ellen végrehajlandó végleges leszámlást.

Mindenhhez számos jelentős korábbi történetírói munkára támaszkodhatom. A forradalom és szabadságharc történetével legelőször maguk a szereplők és szemtanúk kezdték foglalkozni. Az események iránti érdeklődés nyomán jelentős memóár-irodalom jött létre, szinte minden – az eseményeket túlélő – meghatározó szereplő közzétette élményeit, véleményét, és komoly viták alakultak ki az egyes kérdések megítéléséről. Az első, kimondottan a hadügyekre koncentrált munka Szilágyi Sándor tollából származott, majd ezt követte Klapka György németnyelvű és Irányi Dániel francia összefoglaló munkája. A magyar munkákkal párhuzamosan, a győztes hadvezérek inspirációjára születtek meg az osztrák történetírás első feldolgozásai is: az 1848/49-es téli hadjárat, majd az 1849-es nyári hadjárat története és az ezt kiegészítő kötetek. (Wilhelm Ramming, Johann Nobili, Franz Kocziczka, valamint J. Strack művei.) Az első, nemcsak a hadügyi eseményekre koncentrált összegzés szintén egy szemtanú tollából született: az 1849-es kultuszminiszter, Horváth Mihály összegezte visszatérve a forradalom és a „figgetlenségi harc” történetét, majd Szeremlei Samu adott rövid „krónikát” az eseményekről. Az első elfogulatlan, forrásszerű tájékoztatást Pap Dénes 543 darabból álló okmánygyűjteménye jelentette.

A XIX. század 80-as éveitől gyorsult meg a történetírói tevékenység és jelentek meg komoly összefoglaló munkák. Ezek között is meghatározó Gelich Rikhard, valamint Breit József millenniumi munkája, továbbá Görgey István gyűjteményei. Német nyelven elsősorban Wilhelm Rüstow és Joseph Alexander Helfert, aki szemtanúként és az események aktív alakítójaként is meghatározó szerepet játszott, többkötetes munkái emelkednek ki ezekben az években az elkészült feldolgozások közül.

Az Osztrák-Magyar Monarchia összeomlása a történetírás számára új kezdetet jelentett, ugyanis megnyitlak a bécsi (hadj)levéltári források. Ennek túlkötben kezdte meg a Fontes-sorozat alapvető forrásdokumentumok publikációját. Ezek közül is kiemelkedik Károlyi Árpád munkája az április törvényekről és Bathány Lajos miniszterelnök peres

eljárásról. Majd ezeket követte Steier Lajosnak a szlovák (töb) nemzeti mozgalommal valamint Bemiczky Lajos kormánybiztossal kapcsolatos anyagyűjtése, és Thim József szerb mozgalomról szóló munkája.

A második világháborút követően kialakuló új politikai rendszerben a történetírást is az új világszemléletnek rendelték alá. Ebből fakadt az új típusú, marxista történetírói megközelítés, mely szakítva a hagyományokkal a szálini dogmatizmust ültette át a közörténebe is. Ezek első példája Révai József és Mőd Aladár korai tanulmányai. Majd a százéves évforduló ugyanakkor lehetőséget biztosított az újonnan képződő rendszer történelmi legitimitációjának megkérdőjelezésére, a „néphez hű” és a „népellenesség” kategóriák kidolgozására. Míg a korábbi munkák meghatározóan a katonai-hadtörténeti események taglalásában látták a forradalom és szabadságharc bemutatásának legjobb megközelítését, addig most a gazdasági és társadalmi vonatkozások kerültek előtérbe. Ebbe a sorba illeszkedik a hétszeres összegzés „*Forradalom és szabadságharc*” címen, majd a „*Kossuth-emlékkönyv*”, míg az új filozófiai-politikatörténeti megközelítést Spira György dolgozta ki „*A magyar nép története*” című összegzésben. Ezt a szemléletet tükrözte ezt követően az új egyetemi tankönyv is, melynek vonatkozó részét szintén Spira György írta, majd az 1959-ben megjelent korszakos monográfiája is. Andics Erzsébet későbbi munkái ideológia elfogultsággal kiválogatott, ám alapvetően megbízható forrásokat közöltek, míg a forrásközlésekhez fűzött tanulmányok, kommentárok sokban az osztrák történetelmén alapítottak voltak hivatottak kibővíteni. A százéves évforduló kapcsán az osztrák történetírásban is megszülettek az újabb összefoglaló munkák, köztük Rudolf Kisinger kétötletes korszakalkotó műve a birodalmi forradalmi megmozdulásokról. Ugyancsak fontos az általa összeállított Schwarzenberg-életrajz, mely számos új elemet hordozott, mindaddig kiadatlan források feldolgozásán alapul.

A hazai forrásközlések terén fontos előrelépést jelentett Bartha István munkássága, akinek nemcsak Kossuth Lajos összes munkáinak összegyűjtését, de számos meghátrázó részletkérdés tárgyalását is köszönhetjük. Ezzel párhuzamosan újabb korabeli szemtanúk beszámolóinak közzétételére és – Beér János, valamint Czizmadia Andor révén – a népképviseleti országgyűlés eddigi legrészletesebb feldolgozására került sor. Végül 1973-ban jelent meg egy hadtörténelmi vonatkozásban mérőkövetőnek számító munka – Urbán Aladár kandidátusi értekezésének könyv változata a nemzetiség és honvédség szervezéséről. A kötetben Urbán helyreállította az első felolvasó magyar kormányfő remonciáját, lennsva az elmulrt évtizedekben Barthyánnyal kapcsolatban sugallt „megalkuvó” bílligort és ezzel a miniszterelnök tevékenységének gyökereit újraféltelést indította el. Ennek betetőzésékként maga elemzte Barthyány miniszterelnökségét az 1986-ban megjelent monográfiájában.

Ezzel párhuzamosan megkezdődött új pozitívívása megközelítésű munkák létrehozása is, melyek sorát az „aradi vértanúk”-ról összeállított, Katona Tamás által szerkesztett

kötet nyitotta meg. Az osztrák történészek is számos forráspublikációt és új feldolgozást tettek a nyilvánosság elé, ezek közül is kiemelkedik Ferdinand Hauptmann munkássága, aki Jellaké hadmozdulataira vonatkozóan szolgált alapvető új információkkal, míg Friedrich Walter elsősorban a nemzetiségekre és a hadvezérekre vonatkozóan közölt új ismereteket. Míg a szakmai körökben csak „hízköretesként” emlegették Magyarországtörténet vonatkozó, Spira György által írt része továbbra is kiartott az addig megszokott, a forradalom és szabadságharc történetét politikai események alapján kronologizáló szemlélet mellett (amely szerint a szabadságharc hanyatlása és bukása a dísszóeszes tavaszi hadjáratral kezdődött), addig historiógráfiai jelentőségű Bona Gábor hadtörténetírói munkássága. Az általa, az 1984-ben megjelent kétötletes magyar hadtörténeti összefoglalóba írt fejezet ötven év után az első ilyen jellegű összegező kísértlet volt, és periodizációjában visszatért a harctéri események alapján történő felosztáshoz. A politikatörténetbe pedig friss szemléletet hozott Deák István „történes forradalom”-képe.

A rendszerválással részben továbbbővítettek az elmulrt évtizedekben kialakult történetírói iskolák és képviselőik is folytatották munkájukat, részben új megközelítések nyertek teret. Elsősorban a hadtörténelem terén sikerült számos új motívummal gazdagítani a szabadságharc inoalimát: a fiatal hadtörténet-sz-generáció legmeghatározóbb alakjaként Hermann Robert tisztázott számos, addig nem feldolgozott részletkérdést, majd meghatározó források összegyűjtését és kiadását kezdte meg. Addigi munkásságának betetőzését egy népszerűsítő és egy a szakmának szóló komoly összefoglaló munka jelentette az 1848-as eseményekről. Csikány Tamás elsősorban a szabadságharc tüzéségével és várainak történetével foglalkozott, míg Kedves Gyula a lovasság és a 43. és 48. honvédszázad történetét, valamint Czetz János életútját dolgozta fel. Az 1998-as nagy évforduló számos új munka megszületését segítette elő, számtalan résztanulmány, helytörténeti vonatkozású összegzés, kisebb-nagyobb monográfia és tanulmánykötet látott napvilágot. Ezek közül is kiemelkedett a Hadtörténeti Intézet „iskolájában” született, Bona Gábor által szerkesztett, összefoglaló munka, melyben az új hadtörténet-sz-generáció adott számot a kutatás mai állásáról.

Mindéz idő alatt pedig az osztrák történetírás részéről is folyamatos értéklődés mutatkozott a korszak részletes feltérására, amit elsősorban az 1848-49-es minisztertanácsok jegyzőkönyveinek kiadása, Thomas Kleitcka munkássága fénnyel. De ezen túlmenően születtek újabb monográfiák és forráskiadványok az egyes szereplőkkel és eseményekkel kapcsolatban is. Ez mutatja, hogy a magyar forradalom és szabadságharc beágyazása a nemzetközi eseménysorozatba még mindig tud újonossággal, egyes részkerészek terén mindaddig nem tisztázott fejezetekkel szolgálni.

II. A témaválasztás indokoltsága, a kutatott téma időhatárai és forrásai, a feldolgozás módszere

Jelen doktori (Ph.D.) disszertáció arra tesz kísérletet, hogy elsősorban az osztrák levéltári anyagokra építve és a vonatkozó szakirodalom bevonásával új megvilágításba helyezze az 1848. októbertől és decembere között végbemenő eseményeket. Mindenekelőtt az eseményeket meghatározó szereplők véleményét, politikáját kívánja bemutatni és ehhez kapcsolja hozzá a főhadiszíntéren (Nyugat- és Észak-Magyarországon) végbemenő hadügyi történéseket.

A fent jelzett munkákon, valamint számos további tanulmányon és elsősorban forráskiadványon túlmutatóan azokat a szerző saját levéltári kutatásokkal egészítette ki. Így elsősorban a budapesti Hadtörténelmi Levéltár 1848/49-es állagának irategytéseit tanulmányozta, valamint ugyanitt a különböző iratrendezési fázisok során Becs, illetve Zágráb számára visszaszolgáltatott iratok mikrofilmjeit nézte át. Ezek közül is kiemelkedett a Simunnich-dandára, továbbá a Wyss- és Schlik-csapatstírekre vonatkozó irategytés. Emellett a Magyar Országos Levéltárban, a Görgey-archívum iratcsomói között kutakodott, elsősorban az 1848 őszi-téli észak-magyarországi harcokra vonatkozó iratcsomókat tekintve át. A külföldi levéltárak közül a szerző az Osztrák Állami Levéltárban, itt is elsősorban a Haus-, Hof- und Staatsarchiv hagyatékaiban, a Schwarzenberg-iratok között, majd a Kriegsarchiv számos állagában (többek között az Alte Feldakten főszeregre, főparancsnokságra és az első hadleste vonatkozó iratcsomóiban, a Flugschriftensammlung, illetve a hadügyminisztérium irategytéseiben) folytatott személyesen feltáró-munkát.

A témára vonatkozó anyag feldolgozása a természetesen még adódó tematikus-kronológiai módszer alkalmazásával történt. A feldolgozott eseménytörténet szűkségesse tette, a címben megadott időhatárokon túl, az 1848 augusztusáig terjedő visszatekintést és az 1849 januárjáig való kitekintést.

III. Az értékezés fontosabb megállapításai. Új tudományos eredmények

A historiográfiai előzmények és a téma rövid felvezetését követően jelen disszertáció az 1848. augusztus 27-í, ún. „Államtar” (Staatschrift) kiadásával kezdti meg a tészletes tárgyalás fonalát. Az osztrák Wessenberg-kormány cme emlékirata, valamint az elé augusztus 31-í dátummal illesztett uralkodói proklamáció részletezi a magyar kormányról alkotott bécsi véleményt és egyetlen elvből, a Pragmatica Sancto „*indivisibilitier ac*

inseparabilitier” alapelveiből vezeti le következtetéseit. Szinte szó szerint az osztrák kormány ajánlatai tartalmazza, hogy az egész birodalom számára fontos ügyekben biztosítsassék a magyar és a Lajján túli birodalmi kormány egyetértése, vagyis célja egy „*legfelsőbb statuskormány*” visszaállítása. A dokumentum ezzel kézzelfogható jele annak, hogy az udvar ekkorra már eldöntötte a határozott fellépést a magyar kormányval szemben. Ennek alapja elsősorban Radezky észak-italiai hadjáratának sikere, a Károly Alberttel kötött augusztus 5-í fegyverszünet, valamint Milánó márnapi bevétele volt. Ugyancsak a végleges döntést mutatta az a levél, melyet buzini Josip Jellacic Bécsből futár újján augusztus 26-án vehetett kézhez, és melyben kiféjtelék számára, hogy az udvarnál elismerték a horvátok és szerbek ügyének igazságát. Ezzel egy időben előkészíthette első jelentős lépését: Fiume megszállását. Ezt a folyamatot tetőzte be a szeptember 4-én kiadott leiral, mely törvénytelenül azonnali hatállyal minden korábbi tisztségébe visszahelyezte Jellacic tábornokot és horvát bán. Ekkor még nem a nyílt, fegyveres ellenforradalom tervét valóította meg a császári udvar hanem döntéseivel egy olyan politikát szolgált, mely egy kiróbbanó konfliktusban döntőbíróként a szabadságiogok korlátozásával teremthette volna meg a tervbe vett egységállamot.

Eért szolgálja az udvar érdekeit a Bartyány-kormány szeptember 11-í leköszönése, a meginduló horvát fegyveres támadás, hiszen így az uralkodó kezébe kerülhetett a kezdeményezés a helyzet rendezésére. Ennek jele volt a szeptember 22-én kibocsátott két uralkodói manifesztum, amely egyrészt a sorszeredék fegyveres ellenállását volt hívatott megállítani, másrésztí végre egyértelmű helyzeti teremtett. Ebben a király leszögezte, hogy, elutasítva a magyar hadügyi és pénzügyi törvényeket, „*kiegyenlítési és egyvezítési*”, majd az „*alkotmányos rend*” helyreállítását és fenntartását célzó intézkedéseket fogamatosít. Ezzel párhuzamosan Széczen Antal gróf, valamint a többi bécsben tartózkodó konzervatív magyar politikus István nádorral egyetértésben áttüáló javaslatokat tett, melyek Lambert Ferenc gróf altábornagy, pozsonyi hadosztályparancsnok pest-budai missziójához vezettek. Az országban állomásozó összes katonai alakulatok főparancsnokává kinevezett Lambert kildetése azonban kudarcba fulladt, mely így egyik kiválto oka volt az október 3-án kibocsátott császári manifesztumoknak. Véleményem szerint mind Lambert kildetésénél, mind az említett manifesztumok megszületésénél döntő befolyással bírt Theodor Bailllet von Latour gróf császári hadügyminiszter. Az általa képviselt „kamarilla” és reakció – félreértve az alkotmányosság utolsó jelszátát is – október 3-án unásította a 83 éves Récey Ádám báró tábornagyot a magyar miniszterelnöki poszt betöltésére és egyben saját, majd a bán kinevezésének ellenjegyzésére. A királyi manifesztum pedig nemcsak feloszlatta a magyar Redout-teremben üléső országgyűlést, de egyben érvénytelenek nyilvánította a mindaddig meghozott, ám nem szentesített törvényeket, majd a királlyságot a haditörvények hatálya alá helyezte és a bán tejhatalmú biztossá, az uralkodó

helytartójává, az összes csapatok főparancsnokává nevezte ki. A manifesztum kidolgozóit nem elsődlegesen hosszan elhúzódó fegyveres szembenállásra számítottak, sokkal inkább a cél a magyar radikálisok legyőzése, a békeség helyreállítása és az új, összmonarchiába illeszkedő alkotmányos rend létrehozása lett volna.

A manifesztum hamarosan végleg szemb állította a magyar kormánnyal a császári udvar mellett elkötelezeten kitartó főhadparancsnokságokat, várakat és csapárpáncsokokat. Az értekezés részletesen mutatja be, hogy október végére mindössze két főhadparancsnok engedelmességére számíthatott az OHB. Hrabovszky magyarországi és Blagojević szlavóniai főhadparancsnok-aláíromaggyal támogatásával számolható a kormány. Ugyanakkor az események nem várt fordulatot vettek: a harmadik fejezet az októberi bécsi forradalom eseményei világtá fel, bemutatva, hogy ez az október 6-i felkelés egy magyarbarát és a közös szabadságsírgok védelme érdekében végrehajtott cselekedet volt. Röviden vázolja a császári udvar menekülését, majd kiemelten foglalkozik az Alamoába megérkező udvartartással, az ott kiépülő új ellenforradalmi központtal. Ugyancsak bemutatja a magyar honvédsereg alsó-ausztriai hadjáratait, illetve azt a többszöri kíséreltet, miként viaskodott a politikai és katonai vezetés több különböző irányzata a Lajtan történet átkelésén és miként harott Kossuth személyes jelenléte a pándorfalvi táborban a végső elhatározásra. Korábbi tanulmányaira támaszkodva a jelölt ezúttal röviden vázolja az október 30-i schwechat-i ütközetet, Guyon Richárd kiemelkedő teljesítményét, Görgei sikeres elővédharcait, majd a balszárny cselekedését és a centnum megfutamodását a cs. kir. ágyúk tüze elől.

Ezt követően beszámol Windisch-Grätz herceg tábornagy Bécs elleni megtörtölt intézkedéseiről, melyek során szigorúan végrehajtották a lakosság lefegyverzését, sőt minden sajtótervékenységet be tiltottak és az egyes szerkesztőségeknek kiadónak külön indoklással kellett kérelmezniük lapuk újraindítását. Ezt követve az értekezés érdekében a bécsi októberi forradalom meghatározó személyiségeinek megbüntetésére. Noha eleinte ódzkodott az esetlegesen a Birodalom számára káros külpolitikai következményektől, Schwarzenberg herceg meggyugtató levele nyomán, miszerint tegyen saját belátása szerint a bűntételek kiszabása terén, végül a legvégsőig ment el. A jelek szerint nem jó szívet vállalta eme lépéseket Windisch-Grätz. Az ő személyisége nem volt azonos Haynau „bresciai hiéna” jellemvonásaival. Elsősorban Schwarzenberg, majd Radezkyk behatására szánta rá magát a prágai és keményebb megtörtöltokra.

Az Alamoóban gyűlt össze udvari körök roppant lelkesedéssel és elégtétellel fogadták a Bécsből érkező számunkra meggyugtató híreket. Ennek jeléül Windisch-Grätz herceg javaslatára Ferdinand császár 1848. november 3-1. kénizatrálva Bécs kormányzójává nevezték ki Welden báró aláíromaggyot. Ugyanilyen lelkesedést uralta I. Miklós cárt is, aki Windisch-Grätz herceget röviddel a császárváros elfoglalása után a korabeli legmagasabb

orosz kitüntetéssel, a Gyémánttal Ékesített Szent Andrásh Renddel jutalmazta, míg ezzel párhuzamosan Jellacic bárnak az I. osztráji Szent Vladimír rendjeletet küldte meg.

Ezek a lépések csak tovább növelték Windisch-Grätz tábornagy tekintélyét és befolyását, így most a megszerzett erpözüri táborból kívánta saját elképzeléseit megvalósítani, nemcsak a hadsereg megszervezésében, de egyben a politikai helyzet irányításában is. Nézetéről már november 14-én tájékoztatta Schwarzenberg dezignált miniszterelnököt, kifejtette, hogy erődemonstrációval és ha szükséges statárium, illetve ostromállapot hirdetésével kell rendet teremteni. Szaktani kell a forradalommal ennek nyomán a márciusi, önként megadott császári engedelmények fennmarthatók ugyan, de a májusi eseményeket követő rendszert fel kell számolni. Eddig meg is felelt egyrésznek a főparancsnok és a kijelölt miniszterelnök nézete, hiszen mindketten a forradalom és a véleményük szerint erőszakkal kikövetelt politikai lépések visszafordításában, az egyéges birodalom helyreállításában voltak érdekeltek. Ugyanakkor a disszertus részletes elemzéssel mutatja be a kettejük között felmerülő nézeteltéréseket, a két hadalmi góc lépésről-lépésre történő szembekénítését. Schwarzenberg a konzervatívoknak túl liberális, a liberálisoknak túl konzervatív volt, számára az alkotmányosság csak azt a terpet jelentette, melyen helyre lehetett állítani a császári trón tekintélyét, soha nem szánt neki sikert, de az idegen minták átvételével új lendületet adhatott az ellenforradalom megvalósításának. Ezzel szemben Windisch-Grätz egyértelműen a hagyományos nemzeti alkotmányosság talájan állott, a centralista elképzelésekkel szemben a tartományi önállóság, a nemesség régi jogostványának visszaállítását tűzte zászlájára.

A részletekről vallott nézeteik közötti első különbségek már november hónap folyamán jelentkeztek a leendő minisztérium tagjainak kiválasztása kapcsán. A legnagyobb nézeteltérés a miniszterelnök-jelölt és a fővezér között a belügyminiszter személye körül bontakozott ki. Schwarzenberg szívesen látta volna oldalán az alkotmányosságot elfogadó, de egy erős monarchia iránti elkötelezett Alexander Bachot, azonban Windisch-Grätz nem értett egyet ezzel a döntéssel, hiszen Bach a korábbi miniszterelnök is meghatározó szereplő volt. Emellett szinte olyan politikust kell a belügy élére állítani, aki több tartomány helyzetét is átlátja, nem kötődik amny szűk körű császári fővároshoz, mint Bach. Pillanathy erőfőlnyét kihasználva sikerült elérni, hogy Schwarzenberg kénytelen legyen elfogadni Franz Stadion gróf jelölését, akinek elönte nem is szánt semmiféle szerepet kabinefőben. Bachnak ismételtlen be kellett érnie az igazságügy-miniszteri pozícióval. A hadügyminiszter személye is érdekes vitákra adott lehetőséget. Windisch-Grätz elképzelésében a miniszteri teendőket egy mindössze adminisztratív kérdésekkel foglalkozó, jó szervező híreben álló katonára bízta volna. Ezért már október 27-én elérte az uralkodónál, hogy Johann von Schölkhamb lovag udvari tanácsost nevezzék ki helyettes államtitkárnak, minden katonai-adminisztratív

minisztériumi tárgy felelősenek. Ezzel szemben Schwarzenberg arra a Mertens tábornokra tekintett volna bizalommal, akit még az októberi napok során ismert meg a bécsi harcok közepette. Miután e téren is kompromisszumot kellett kötni, így a válaszárs a korábbi bécsi városparaszokra, Cordon tábornokra esett.

Végül az alkak nyomán – a korabeli feltételek szerint – egy igencsak érdekes összetételű, a birodalom minden örökös tartományát megtestesítő kabinet jött létre: míg Schwarzenberg herceg miniszterelnök és Stadion gróf belügyminiszter az összbirodalmi eszme megtestesítőjeként jelentkeztek, addig Bach igazságügy-miniszter bécsi gyökerei révén a császárváros képviselője volt. Krauss báró a pénzügyek élén galíciai, Helfert báró az oktatásügy szervezőjeként a cseh területekre vezette vissza származását, míg Brunck kereskedelmi miniszter a tengenparti, Thimfeld földművelésügyi miniszter pedig a belső-ausztriai lakosság számára jelenthetet azonosulási lehetőséget. A korabeli nézetek szerint a katona Cordon báró pedig önmagában is megtestesítette az egész birodalmat, hiszen mindig ott szolgált, ahol szükség volt rá.

A kormány összetételén túl azonban adódtak olyan politikai kérdések, melyek egyértelművé tették a Schwarzenberg- és Windisch-Grätz-elképezéseket közötti különbségeket, melyek kidomborították a két fél ellentétét. Ilyen volt a prágai követek megjelenése Alamóban, majd a konzervatív magyar képviselők szervevállalása Windisch-Grätz környezetében. Dessewffy Emil és Szécsen Antal mellett megjelent Alamóban Ürményi József, Zsedényi Eduárd, illetve Jósika Samu báró is. Több emlékirat is született tollukból, melyek szerint a magyar ügy rendezését Windisch-Grätzrel karöltve képezték el, így a főparancsnok nagymértékben hagyatkozott ezekre a miniszterelnök, akit régi barátai szívesen Jósika Samu báróhoz, azonban a kezdetektől ódzkodott a magyar politikások befolyásától, nem szívesen engedte őket az udvar közelébe, arra hivatkozva, hogy a jövőbeni szervevállalások érdekében nem lenne szerencsés jelenlétk. Azért is figyelmeztette Windisch-Grätzet, mert szerinte ők egyetül a magyar érdekeket tartják szem előtt és nem az összbirodalom megteremtését. A Schwarzenberg-féle centralista birodalom megteremtésében nem maradhatott helye a magyar kultúrális bármiféle, hagyományos alkormányra hivatkozó formájának sem.

Emnek jele volt az az utolsó lépés, mely a kormányzat teljes megújulását, az új feltételek kieljesedését és a kormányzati elképezések megvalósulását koronázta meg – a jól ismert trónváltozás, melyet a disszertáció egy rövid alfejezetben a kormányzati program ismertetésével kapcsol össze és mutat be. Ferdinánd leköszönő-nyilatkozata, valamint a fiatal uralkodó, I. Ferenc József trónbörzdele valójában a Schwarzenberg-féle politika és a meghirdetett kormányprogram folytatásaként is felfogható, hiszen utóbbiban is az összbizalom megteremtéséről, egy egységes nagy államtest létrehozásáról esik szó. Ennek nyomán Magyarország bármennyű külön- vagy önállóságáról szó sem lehetett

többé. E nélküli a politikai lépés nélküli nem volt elképzelhető egy tényleg határozott és egységes fellépés Magyarországgal szemben.

Pedig ez a fellépés már a bécsi októberi forradalmat követően egyre határozottabban megkezdődött. Ezzel a kérdéssel foglalkozik a disszertáció harmadik fejezetének fennmaradó része. Ez elsősorban a mindeddig így részletezéssel fel nem tárt és végig nem vezetett észak-magyarországi támadást állítja ellenk. A Magyarország ellen irányuló támadások sorából is kiemelkedik az októberi események között a – még Latour kezdeményezésére – Wilhelm von Hammerstein-Equord báró altábornagy, galíciai főhadparancsnok által szervezett és Balihasar Simunich tábornok által vezetett támadó hadmozdulat, melyre az első intézkedéseket még október 5-én hozták meg. E szerint, mivel a lehető leggyorsabban helyre kell állítani a törvényes rendet, minden Magyarországgal szomszédos hadparancsnokságról fegyveres erőket indítanak a bán támogására, ezért Simunich kezdje meg csapatainak rendezését és Magyarország felé irányítását. Az első terv szerint a galíciai Tarnowban állomásozó altábornagy feladta a Duklai hágon át történő betörés lett volna Eperjes és Kassa irányába. Sikker esetén október 20-21-én kellett volna Kassát elfoglalnia. Innen Pest felé vonulva a Nyugat-Magyarországon előretörtő báni csapatokkal egyesült volna.

A bécsi forradalomról értesülve ugyanakkor a Simunich-dandár célja már nem lehetett közvetlenül Pest-Buda, mivel nem volt olyan császári haderő, mellyel ebben a térségben egyesülhetett volna. Így Morvaország felé vette az irányt, hogy a Bécsset akkor fenyegető magyar honvédséreg hátsószálgát zaklatva, megakadályozza a bécsi forradalom magyar megségítését. Windisch-Grätz számára ugyanakkor nem vártlanul bukkant fel Simunich dandára a Vág völgyében, ugyanis Alamócból már október 15-én maga uasította erre a betörésre, és egyben egy határmenti szláv mozgalom újólagos megszervezésével is megbizta.

Az ellentétek megtervezését nagyban nehezítette, hogy a Simunich-dandár további vonulására több útvonaltervet is kidolgozott az altábornagy. A magyar vezetés számára még mindig nem volt világos, hol és mikor számíthat betörésére. Előbb még keleten, Galícia felől számoltak vele, így a magyar védők nem rombolták le a stratégiai jelentőségű hidakat a Zsóna fele vezető úton. Ezzel pontosan kezére játszották az osztrák hadvezetésnek, hiszen míg a magyar főserreg a pándorfalui táborban éppen Bécs felmentésének tervét dolgozta ki, Windisch-Grätz Alamócból uasította Simunichot: a Vág völgyében előrenyomulva, Pozsony, illetve Nyitra elérésével kísérte meg a magyar erők megosztását, hátsószálgának megzavarását. A Duklából október 13-án útra kelt Simunich-dandár a mintegy 30 és fél mérföldnyi utat csak hat nap alatt tette meg és október 18-án érkezett meg Seybuschba, majd végül október 21-én lépte át a határt a Sáros vármegyei Kamennicánál. Ekkor 4529 fő gyalogosság, 232 fő lovasság, valamint 2 hatonos ütég állt Simunich rendelkezésére a hadműveletek végrehajtására.

A Vág-völgye számos lehetőséget kínált volna a szervezeti ellenállásra, és rendkívül jó természeti körülmények között könnyű lett volna a dandár továbbhaladását megakadályozni, azonban a magyar ellenállás a jelek szerint néhány útorlasz emelésében és átkok ásásában merült ki. Igaz több ponton is álltak magyar csapatok, ám szélaprózva és a császári támadás irányvonalát tekintve igazából nem megfelelően elhelyezve. Sőt, az OHB nem a fegyverkező Beniczky Lajos kormánybiztot, hanem Pulszky Sándor (ekkor még) alezredesi nevezte ki a Simunich elleni készülő magyar erők főparancsnokává, aki Sáros és Abajú vármegyék területén szervezte meg éppen a védelmet, így amíg a helyszíre tudott sietni, a rendelkezés szerint Ordódy Kálmán őrnagy helyettesítette. Pedig az OHB az alsó-ausztriai hadjárat ellenére sem hagyta figyelmen kívül Simunich betörését, sőt kinonodottan tartott arról, hogy hadmozdulata meggátolhatja az alsó-ausztriai magyar sikert. Ezért azután Marczibányi Antal trencoeni főispán többször sürgetésére és fegyverkerésére az OHB sietve parancsot küldött Ráday Gedeon nőtgrádnak, Gécsy Péter honfi, Jusch József barsi főispánnak, hogy a rendelkezésükre álló erőkkel azonnal vonuljanak Ordódyhoz Lipótvárra. Hasonlóan Beniczky kormánybiztos is az Ordódyval való együttműködésre utasította a Honvédelmi Bizotmányt.

Ennek ellenére az igencsak esős időjárás több nehézséget okozott az előrenyomuló cs. kir. csapatoknak, mint a magyar csapatcsétek által felállított barikádok és útorlaszok. Az adott helyzetben Ordódy őrnagy úgy ítélte meg, nem várhat tovább az esetleges tervezett erősítések megérkezésére, és csatát vállal a továbbnyomuló Simunich megállítása. A dolgozat részletesen bemutatja az október 28-i kosztolnai tüközetet, melynek elvesztése nyomán megnyílt az út Pozsony felé a cs. kir. dandár előtt. Így Simunich csapatai élen bárminemű ellenállás nélkül már október 30-án elérte Vágújfehvet, majd pedig november 1-én bevonult Nagyszombatra is.

A kosztolnai és schwechati vereségek nyomán félt volt Simunich esetleges sikeres hadmozdulata a bányavárosok vagy Pozsony ellen, így a határozott fellépés már nem tűrt halasztást. Ennek a Pozsonyba megérkező Kossuth adott formát, amikor megbízta a frissen előléptetett Guyon Richard ezredesi, valamint a mellé beosztott Klapka György őrnagyot, hogy Beniczkyval és Ordódyval együttműködve kerüljenek a cs. kir. csapatok háta és Nagyszombatnál foglák közre a Felvidékre benyomult Simunich-dandárt. Az értekezés részletesen bemutatja a magyar ellentámadás kísérletét, az osztrák dandárparancsnok ellenlépéseit és szorongatott visszavonulását, mely lezárta Simunich első betörését a Felvidékre. Tevékenysége nemcsak morális veszteséget jelentett a szabadságharc erőinek. Ismét bebizonyosodott, hogy a magyar hadvezetést nem számíthat a népfelkelőkre, és mielőbb meg kell oldania a fegyverhíány kérdését. Ennél azonban fontosabb, ahogyan erre az értekezés felhívja a figyelmet, a magyar katonai vezetők az adott helyzetben elsősorban Bécs megerősítésében látták a prioritást és ezért a mellékhadszíntérnek tekintett Észak-Magyarországon épp csak ahhoz elegendő erőt

összponosítottak, hogy a császári előnyomulás ne fenyegethesse az ország szívtét. Sikertük azért is figyelmenemeltő, mivel a magyar csapatok október végén fáradtan érkeztek szinte azonnal Schwechat alól a Vág-völgyébe, ugyanakkor pedig a cs. kir. -jól felszerelt és általában első- vagy másodvonalbeli - sorcsapatok mindhárom fegyvereméből álltak, melyeket számos mászásapat egészített ki. Így még nehezebb volt az ellenük való fellépés. Noha a kirándelt erők parancsnokai nem tudták a lehető legtöbbet (Simunich megsemmisítését, vagy fogságba ejtését) elérni, mégis sikerült megakadályozniuk, hogy a cs. kir. dandár destabilizálja a térséget, vagy akár megakadályozza a Bécs felmentésére indított hadműveletet. Simunich részleges sikere ugyanakkor számos hasznosítható információ, fontos felismerések birtokába jutatta mind a magyar, mind a cs. kir. hadvezetést, melyeket utóbbiak felhasználták a Magyarország ellen előkészítendő támadás megtervezése során.

A disszertáció a továbbiakban a november hónapban végbemenő határmenti összecsapásokról ad számot, kiemelt helyen kezelve a Windisch-Grätz hercegnél segítségülket felajánló szlovák vezetők felkelés-szervezési tevékenységét (az akkor alakuló Frischeisen-hadoszlop ehhez kapcsolódó intézkedéseit), a Simunich- és a Wyss-dandár novemberi tevékenységét. A császári hadvezetés által kidolgozott nagyobb hadtervbe való beilleszkedést szolgálják Simunich november közepi jobb pozícióba történő előrenmozdulása, valamint Wyss készülődései is, ugyanis ekkor már Windisch-Grätz dönött egy további északi hadoszlop felállításáról. Ez Simunich dandárjától keletrebbre, a gallicai területeken került megszervezésre. Noha úgy tűnt, ennek élére először maga Hammerstein báró altábornagy, gallicai főhadparancsnok alhat, majd az ő személyes részvételének elvesztését követően a magyar származású Legediós altábornagy tűnt a legesélyesebbnek az újabb dandár vezetésére, végül a tapasztalt Franz Schlik gróf altábornagy vehette kezébe az irányítást.

A kisebb összeütközések ellenére november hó második felében az egyik legjelentősebb esemény sorozat az „osztrák-magyar” északi határszaktakasszon nem a várva várt Windisch-Grätz vezette hadművelet megindulása volt, hanem mindössze a Jahloncától egy órára fekvő Lieszkó kastélya és birtoka körüli alakult ki. Az teszi számunkra - és tette még harványozottabban a kortárs katonák számára - érdekessé ezeket az eseményeket, hogy Lieszkó kastély ura nem volt más, mint magy Alfréd zu Windisch-Grätz! Emiatt a jelölt is több ízben feleleveníti a magyar előőrösök támadási kísérleteit és a Simunich-dandár védelmi intézkedéseit a kastélyal és birtokokkal kapcsolatban. November végét még egy érdekes esemény tette színesé Simunich altábornagy számára: ismételt kérélmére a főparancsnok engedélyezte, hogy a varasdi határőrezred soraiiban alhadnagyként szolgálásban álló fia, Eugen Simunich áthelyezésére kerüljön az apai irányítás alatt álló vezértárhoz.

A diszertáció záró fejezete a decemberi eseményeket gényőlti fel, részletesen szemlélítve a főparancsnok intézkedéseit a Magyarország elleni támadás előkészületei során. Bécs megrendülését követően a főparancsnok egyik legfontosabb feladatának a megfelelő felkészülést tekintette, mellyel elég erős hadseregre lehet szert a magyar főerővel szembe. Egyik oldalon ezt úgy kellett végrehajtania, hogy sem a bécsi helyőrséget, sem pedig az egyes – elsősorban Magyarországgal szomszédos – tartományok helyőrségeit ne gyengítse meg. Másik oldalon pedig nem indulhatott félig felkészített seregekkel a magyarok ellen, hiszen azok – minden eddigi vereségük ellenére – Pákoztnál, Schwechatnál illetve egyes esetekben Simnich ellen is bizonyították már, hogy képesek hadseregeket fellépni. Biztosítani kellett a sereg hátrországi, a származóidatokat és a kiegészítés, az ellátmány és a felszerelés számára az utánpótlás-útvonalakat. Ugyanakkor túlzottan elődázni sem lehetett a támadó hadműveletet, hiszen az csak a magyarok számára jelenthetett volna előnyt, adhatott volna újabb felkészülési időt egy tüőképes magyar honvédsereg felállításához. A kortárs amerikai követ, Stiles, véleménye szerint ennek ellenére már Bécs elfoglalásának másnapján kész lett volna a herceg hadserege Magyarország megrendülésére. Hasonló módon Johann Nobilit herceg is utólagosan arról értekezik, hogy fontos érvet szóltak az azonnali támadás mellett, ugyanakkor nem hagyták figyelmen kívül a „járadék” jó felkészülését és védelmi intézkedéseit.

A Bécs körül felvonult haderejét a főparancsnok három hadestre osztotta. Az elsőt a bán parancsnoksága alá rendelte. Összesen 14 zászlóalj, 5 kilónálló század, 20 lovasszázad és 54 ágyú tartozott parancsnoksága alá, melyeket egy utász-század és egy hid-felszerelés egészített ki. A második hadtest Wrona gróf altábornagy parancsnoksága alatt 15 zászlóaljából, 3 kilónálló századból, 7 lovasszázadból, 54 ágyúból, egy utász-századból és egy hid-felszerelésből állt. A harmadik hadtestet Duca di Serbelloni altábornagy irányította, ebbe 8 zászlóalj, 1 árkász- és 4 utász-század, 25 lovasszázad, 108 ágyú és egy hid-felszerelés tartozott. Összesen 43 915 fő gyalogság és 7800 fő lovaság állt közvetlenül Windisch-Grätz herceg parancsnoksága alatt. Emellett Bécs védelmére 16 zászlóalj, 10 lovasszázadot és 36 ágyút rendelt ki a főparancsnok. A sítájer gróf védelmére további 5442 fő gyalogság és 973 fő lovaság sorakozott fel Nügent gróf tábornagy vezetésével. Ezt egészítette ki Simunich és Wyss altábornagyok dandárja, a Schlik-hadtest, valamint a Frischeisen vezette szász felkelők.

Az egyik legfőbb feladatnak a sorkatonaság felfegyverzése tűnt: nem álltak rendelkezésre megfelelő típusú löfegyverek és lőszer. Ugyanakkor elengedhetetlen volt, hogy a tisztek számát is hozzáigazítsák a megőrvetkedett csapatlétszámokhoz. A rítéséget a herceg-főparancsnok alakították: mivel a bán csapatai javarészt csak háromfontos ágyúkkal rendelkeznek, megfelelő számi háromfontos gyalog- és lovasítteg kirendelésével átszervezte azokat. Ezt követte a hadikórházak létrehozása. A hadsereg

ellátására megfelelő végőrszámot, élelem- és táptartaleket kellett felhalmozni. A bán egyéven felruházott csapatának ellátása érdekében a német sorozású gyalogezredek kénytelenek voltak leadni második ruhagarnitúrájukat, míg a lábheilk és kabátok beszerzése nehezkösen haladt előre. Ugyancsak súlyos gondokat jelentett a megfelelő lőszerrel előállítás, nagyon sokáig a Magyarország ellen készülő főereg nem is rendelkezett lőszer-főerővel. Az egyes fegyveremnek tekintetében a legnagyobb gondot a könnyűlovaság hiánya jelentette, minek következtében fel kellett készülni arra, hogy az elővél földerítéseit cseh vasasokkal kellett ellátni. Nehézségeket okozott a főparancsnok számára a pénzhiány is. Krauss pénzügyminiszterrel többszöri polémia keveredett a hadsereg számára biztosítandó megfelelő összegekkel kapcsolatban, hiszen nemcsak a katonák szolgálatát és térítését kellett időre kifizetni, de a nyugdíjak, a beszerzések és az egyes szolgáltatások (pl. vasút-szállítások) is nagy mennyiségű készpénzt emésztettek fel. Végül szempontként pedig a hadjárat megnyitása előtt méltégre kellett tenni az időjárás tényezőt is. Nem lehetett figyelmen kívül hagyni, hogy az esős és korán beköszönő tél havas téli időben a nehéz ágyútalapok és az utánpótlást, élelmet, felszerelést szállító tiszteket könnyen elakadtak volna, megakadályozva ezzel a gyors támadás lebonyolítását. Ezért is a hadjárat megkezdésével szándékosan és stratégiaiag helyesen várta meg Windisch-Grätz főparancsnok a kemény téli fagyok beköszönését.

Az előkészületek lezárultát követően december 12-én adta ki a herceg-tábornagy a támadó hadművelethez vonatkozó dispozióit, melyeket a diszertens a korábbi hadtervekkel együtt részletesen ismerteti és melyek nyomán elsőként a Frischeisen-hadoszlop kezdte meg a támadást előkészítő hadmozdulatát. Elsőként Csáca települését vona ellendörzése alá, ahol azonnal megkezdte nemcsak a katonai védelmi előkészületek kiegészítését, de egyben a lakosság megnyeresését egy szlovák nyelvű proklamáció kiadásával, majd az ideiglenes közigazgatás megszervezését is. Ezt követően Kiszencanühely elfoglalására színtén egyetlen lövés, bármennyű magyar ellenállás nélkül mindössze órák leforgása alatt került sor december 7-én. Részletes elemzése kerül a december 11-i budaini tiközetet, melyet megelőzően a Frischeisen csapatai ellen készülő magyar hadak egyszerre két vezetőjüket is elvesztették: az eddigi védelmi intézkedéseket és egyben a császári királyi dandár ellen szerveződő összecsapás tervét kidolgozó Marczibányi Antal főispán és Szilaveczy Ágoston alezredes, a magyar csapatok főparancsnoka hirtelen elhatározásból lemondott. Ennek ellenére az összecsapás részbeni sikerrel járt, ugyanis megakadályozták a cs. kir. hadtest átkelését a Vágon és Frischeisen este fel hat óra tájban visszavonta a tűzvonalból csapatait.

A budaini összecsapás nyomán érdekes helyzet alakult ki: a magyar csapatok egészen Predmétrég vonultak vissza és ott szerveződtek újra az alakulatok, majd onnan kiindulva kezdtek meg a Morvaország és Szilézia irányába vezető hegyesorosok

megszállítását. A császári- királyi csapatok egészen Csécsa magassáig szintén visszavonultak, sőt december 13-án a Jablonka-szoroson át kivonultak a magyar felégerültek, elvesztve az addig megszerzett előnyös pozíciókat. Frischensien kudarcból azonnal azt a következtetést vonta le, hogy a szármára rendelkezésre boosított erők nem elégségesek. Nemcsak a tüzérv növelését szerette volna elemi, de további gyalogságot és vadászokat kér erősítésként. Windisch-Grätz azonnali válaszában, névleg elismervé a Budán alatt elért sikert, elítélte a Jabloncáig történt visszavonulást. Így aztán a cs. kir. főerő támogatásának megindulását követően a még mindig hezitáló Frischensien helyére hamarosan Götz tábornok került.

Frischensien hadmozdulatának kezdeti sikereit látva, igaz még a budatini ütközet előtt, szintén megindult a keletrebbre, Gallicia felől magyar földre érkező Schlik-hadoszlop; a november közepén a hadoszlop szervezésével megbízott Franz Schlik főf alábornagy december 6-án mintegy 8.000 katonával és 27 löveggel átkelt a határon és a Duklai hágon. Gyorsan, magyar ellenállás nélkül haladt előre és már december 9-én Eperjes birtokában volt. Végül a hadügyi előkészületeket irányító Pulszky Sándor ezredes és Irányi Dániel kormánybiztos serege egy nappal Budán után december 12-én vállalt csatát Schlik dandárja ellen Kassa és Budamer között. A disszertáció ezt az ütközetet is részletesen ismerteti, mely – a bárcai kocsmánál elért részleges ellenére is – súlyos vereséggel zárult, ugyanis Kassa birtokbavételével Schlik előtt nyírna állt az ország északkeleti kapuja és emellett nagy mennyiségű rakétákészletek jutottak a császári- királyi csapatok kezére. Ugyanakkor maga Schlik nem kívánt tovább nyomni az ország belseje felé, hiszen nem volt közvetlen veszély az Alsó-Ausztriából meginduló császári főerővel szemben, és be kívánta várni azok sikeres betörését Kassán, közel a galiciai határhoz, utánpótlását is könnyebben tudta biztosítani. Sokkal inkább megkezdte a térségben egy császár- hű csapat kiépítését, melyvel saját dandárjának erejét kívánta fokozni.

Schlikhez hasonlóan gyorsan haladt az ország szíve felé a támadását december 10-én újra megindító Simunich- és Wyss- dandár. A két dandár magyar földre történt sikeres betörése igen nehéz helyzet elé állította a magyar hadvezetést. Simunich ugyanis ezáltal a Görgei- hadtest Pozsony- nál csoportosuló jobb szárnyának oldalába kerülhetett. Ennek megakadályozására Guyon ezredes parancsot kapott, hogy dandárával Nagy- szombat felé előretörve vegye fel a Nádasdi- szorosból kivetrt Ordódy Pál őrnagy vezette dandárt s azzal közösen állítsa meg Simunich csapatait. Ordódy azonban az ellenségtől indokolatlanul elszakadva a lipótváni erődbe vonult vissza, így Guyon december 16-án Nagy- szombatonál egyedül került szembe a fölényes túlerővel (6.500 fős) ellenséggel. Végül Guyon szinte megsemmisítő vereséget szenvedett, egyedül a hátrahagyott Scred irányába végrehajtott gyors kitörés mentette meg csapatait és megsemmisítéstől. Ezalatt pedig Wyss csapatai december 16-án délelőtti Angernből kiindulva, Jakabfalván átvonulva,

elfoglalták Malaackát és Stomift, kezükbe kerítették a Modor felé vezető utat. Ezzel nyírna állt az út a cs. kir. csapatok előtt Pozsony felé.

Maga a fővezér, Windisch-Grätz herceg december 13-án újfenti kihívással fordult a Magyar Szent Korona országának lakosságához, ebben hozva tudomásukra, hogy végzetlenül megkezdte főerővel is hadmozdulatát. Óva intette a lakosságot a csapatai elleni támadástól és mások ugyanának megsértésétől, komoly retorziókat helyezve klatárisba. Ennek nyomán végül másnap utasította a Hainburgban szállásoló Jellacic bánt, hogy a magyar határhoz vonja közelebb csapatait. Maga pedig az előzetes tervekre megfelelően, Fischament településére tette át főhadiszállását. Másnap pedig – a mintegy minusz 15 fokos fagyban – már Petronelben szállt meg a főparancsnok, míg Jellacic Bruk an der Leitha települését foglalta el. Az érkezés ezt követően röviden felvázolja a december közepén szélsőségesen végbemenő cs. kir. támadást Nyugat- Magyarország ellen. A gyors siker magát a fővezért is meglepte. Több alkalommal számolt a magyar csapatok heves ellenállásával és a létrehozott védművek kiaknázásával. Várakozása ellenére csak a feildunai hadtest utóvédjével, egyedül december 28-án Bábóháznál vívott heves összecsapást, majd pedig december 30-án Perczel tábornok hadtestével találta magát szembe Mór közelében. Az itteni osztrák- császári seregek megnyitották az ország szíve és fővárosa felé vezető utat Jellacic tábornok előtt. Noha Windisch-Grätz jelentős erőket hagyott hátra Komárom és Lipótár körülzárasára, még mindig közel 42.000 katonával vonult Buda- Pest ellen, így heves vízhák közepette az 1849. január 2-án megzenott fővárosi hadiművés elvetette a város védelmében vívandó csatát és a kiterítés mellett döntött. Windisch-Grätz herceg január 5-én bevonult Pestre.

A főhadiszíntérnek tekinthető Nyugat- Magyarországön Windisch-Grätz herceg ugyan haditerének céljait egymás után érte el, azonban a megfogalmazott végcél: a magyar csapatok bekerítését és megsemmisítését nem tudta megvalósítani. Sem Perczel, sem Mészáros csapatai nem szenvedtek megsemmisítő vereséget, Görgei főereje pedig kiesészt kezébből. Ennek ellenére a herceg bizakodóan tekintett az általa lázadóknak tekintett magyar vezetők politikai lelkesedését és katonai ellenálló képességét. Egyetértett Ludwig Walden tábornaggyal, Bécs kormányzójával, aki szerint már csak idő kérdése volt, mikor sikerül végleg felmorzsolni a csekély ellenállásra képes magyar erőket. A császár- királyi vezetők nem veték figyelembe, hogy a január 2- i haditanacsön kidolgozott hadterv új távlatokat nyitott a magyar katonai vezetés számára, majd Görgei váci nyilatkozata a tisztikar kiharását is biztosította. Így ezt követően a felvidéki téli hadjáratnál megkezdődhetett a magyar erők új összpontosítása és a hátrország erőtaralékainak a szabadságharc szolgálatába állítása.

Az itt fő vonásaitban ismertetett disszertáció célja elsősorban arra irányult, hogy új megvilágításba helyezze az 1848. októbertől és decemberbe között végbementő eseményeket. Mindenekelőtt az eseményeket meghatározó szereplők véleményét, politikáját kívánta bemutatni és ehhez kapcsolta hozzá a főhadiszínteren (Nyugat- és Észak-Magyarországon) végbementő hadügyi történéseket. Ezen törekvésével a disszertáció a „szakma” számára kívánta egy mindaddig teljes alaposítással fél nem tárt részlekedés tisztázását elvégezni ezzel is hozzájárulva a forradalom és szabadságharc mindaddig elhanyagolt időszakának bemutatásához. A disszertációból kirajzolódó „két ellenforradalmi gócpont”, Alamió és Bécs (Schwarzenberg és Windisch-Grätz) különböző helyzetmegítélése, a legjelentősebb szereplők szemléletesen bemutatott véleménybeli különbségei, az általuk vallott politikai nézetek eltérő megítélésére hozhatóak egy kiegyensúlyozottabb korszak-kép megrajzolásához. Bizom benne, hogy a kutatásaim nyomán megrajzolt személyiségek és politikai-hadügyi események a későbbiekben a korszakról szóló munkákban is teret kaphatnak, illetve hozzájárulhatnak az összefoglaló munkákban mindaddig ily részletességgel be nem mutatott 1848 októbertől és decemberbe között végbementő események kiegészítéséhez. Ezáltal a már számos fontos részletben jól ismert magyar szabadságharc kezdeti hónapjaira vonatkozóan is az eddiginél részletesebb és árnyaltabb képet nyerhet az olvasó az ütköző politikai és katonai fejleményekről.

IV. Az értekezéssel kapcsolatos tudományos tevékenység

1. Publikációk

- Kossuth Lajos és az alsó-ausztriai hadjárat (kézirat, 1992), a Kossuth Alapítvány közepiskolai pályázata (a zsűri különdíja)
- A schwechati ütközet újabb források tükrében. (OTDK-dolgozat, 1997), megjelent: I. rész, Bécsi Napló, 1999. szeptember – október, 7-9. o.; II. rész, Bécsi Napló, 1999. november – december, 7. o.
- „Ez nem valami szedett-vedett lázadócsorda, hanem igenis egy jól szervezett hadsereg!” (kézirat, 1999), a Magyar Történelemhallgatók Egyesülete tanulmányi versenye (harmadik helyezés)
- A schwechati ütközet újabb források tükrében. In: Simor Ferenc (szerk.): 1848/49-től százötven év távlatából, Siklósi Füzetek, Siklósi Vár- és Múzeumbaráti Kör, Siklós, 1999. 35.-61. o.
- A magyar honvédsereg hadmozdulatai Alsó-Ausztriában 1848 októberében (kézirat, 2000, ELTE BTK szakdolgozat, témavezető: Hermann Róbert)

- A Simunich-dandár szerepe 1848 őszén és kora telén Felső-Magyarországon. KÜT – Az ELTE BTK Történelemtudományok Doktori Iskola folyóirata, 2005/2, 3-43. o.
- Adalékok a császári-királyi hadműveletek előkészítéséhez és történéseihez Észak-Magyarországon (1848 szeptember-december). Online publikáció: <http://www.hbl.u-szeged.hu/flo/hirzarchar.htm> (2005 augusztus)
- Az ellenforradalom politikai háttere Alamióban (1848. október – december). megjelent alart KÜT 2005/4

2. Előadások

- „A schwechati ütközet újabb források tükrében”, előadás 1997. évi XXII. Országos Tudományos Diákköri Konferencia Humán szekciójában, Miskolc
- „A schwechati ütközet kérdései”, előadás a Burgenlandi Magyar Intézet 11. Tanácskozásán, Unterwart (Alsóőr), 1998. okt. 23-24.
- „Ez nem valami szedett-vedett lázadócsorda, hanem igenis egy jól szervezett hadsereg!”, előadás a Magyar Történelemhallgatók Egyesülete konferenciáján, Budapest, 1999. okt. 20.
- „A Simunich-dandár szerepe Felső-Magyarországon 1848 őszén”, előadás az ELTE BTK Történelemtudományok Doktori Iskola „Magyar sorskérdések” konferenciáján, Budapest, 2005. máj. 31.
- „Adalékok a császári-királyi hadműveletek előkészítéséhez és történéseihez Észak-Magyarországon (1848 szeptember-december)”, előadás a Nemzetközi Magyararságtudományi Társaság és a Balassi Bálint Intézet által szervezett „A magyarságtudomány műhelyei – Doktoriiskolák konferenciája 2005” rendezvényen, Budapest, 2005. aug. 24.